

PROGRAM
ZAJĘĆ KOREKCYJNO-KOMPENSACYJNYCH

Autorki programu: mgr Marta Trzebińska,
mgr Małgorzata Tyszkowska,
mgr Monika Wiśniewska

Tytuł programu:

Stymulacja rozwoju sprawności grafomotorycznej uczniów klas I-III

Cele programu:

Cel główny: Opanowanie przez uczniów umiejętności pisania

Cele bezpośrednie:

- ✓ usprawnianie dużej i małej motoryki rąk
- ✓ praca nad umiejętnością pisania
- ✓ usprawnienie koordynacji wzrokowo – ruchowej
- ✓ wyrabianie właściwej motywacji do nauki
- ✓ stymulowanie ogólnego rozwoju dziecka

Osoby współpracujące w realizacji programu: nauczyciele kształcenia zintegrowanego, pedagog szkolny, rodzice

Czas realizacji programu: 2 lata, zajęcia 1 raz w tygodniu

Adresat/adresaci programu: uczniowie z dysfunkcjami w zakresie sprawności grafomotorycznej tzw. „grupa ryzyka dysleksji”

Działania związane z przygotowaniem i realizacją programu:

- ✓ Czynności przygotowawcze: analiza opinii z poradni psychologiczno - pedagogicznej,
- ✓ konsultacje z nauczycielami uczącymi dziecko, pedagogiem szkolnym,
- ✓ ustalenie terminów spotkań z rodzicami, opracowanie kontraktu z rodzicami,
- ✓ ustalenie harmonogramu zajęć
- ✓ zgromadzenie pomocy dydaktycznych

Realizacja zadania:

Lp.	Tytuł modułu	Czas realizacji	Koordynator zadania	Osoby/institucje współpracujące	Uwagi
1.	Nawiązanie kontaktu z uczniami, integracja grupy terapeutycznej oraz zawarcie kontraktu.	45 minut (pierwsze zajęcia)	Osoba prowadząca		

2.	<p><u>Ćwiczenia ogólnej sprawności ruchowej:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenia równowagi – chodzenie po narysowanej linii, ławeczce, chody i marsze ze zmianą kierunku ruchu na określony sygnał (dźwiękowy, wzrokowy) - ćwiczenia orientacji kierunkowej związane z percepcją słuchową (np. zabawa w chowanego, „Kubuś gdzie jesteś?”, „Skąd głos pochodzi?”, „gdzie jest kotek?”) - zagadki ruchowe (imitowanie i odgadywanie czynności, kalambury) - zabawy wdrażające do gospodarowania własnymi ruchami i usprawniające koordynację ruchów (ćwiczenia rozmachowe obu ramion – ruchy płynne, rytmiczne, ruchy zmienne, naśladowanie ptaków, samolotów, orły na śniegu) - zabawy ruchowe (kaczy chód, skok królika, skoki żaby, chód słonia) - zabawy zręcznościowe (kręgle, pchełki, bierki) - toczenie, rzucanie, chwytanie przedmiotów, woreczków, piłek - podskoki obunóż i na jednej nodze, tor przeszkód, wymijanie przeszkód (piłek, klocków) - ćwiczenia ruchowe w oparciu o metodę Dennisona (np. leniwe ósemki, sowa, pompowanie piętą, pozycja Cooka, rysowanie oburącz, ruchy naprzemienne i inne) 	10 minut	Osoba prowadząca	Nauczyciel w-f	
3	<p><u>Ćwiczenia sprawności manualnej</u></p> <p>Ćwiczenia rozmachowe (rozluźnienie napięcia mięśni ramienia i przedramienia) : płynne ruchy obu ramion, (przyłot i odlot bocianów, nauka pływania, drzewa na wietrze)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zamalowywanie farbami dużych płaszczyzn pędzlem ruchami pionowymi lub poziomymi z zachowaniem kierunku od lewej do prawej, z góry na dół - oburęczne malowanie farbami dużych kształtów: choinki, balony - kreślenie liter w powietrzu (chorągiewką, obręczą, ręką), na tablicy (kolorową kredą), na dużych arkuszach papieru (kredą , węglem, farba plakatową) - pogrubianie konturów dużych form geometrycznych i dużych rysunków - zamalowywanie dużej przestrzeni ograniczonej konturem - malowanie dużych form kolistych z zachowaniem kierunku pisania owali liter (odwrotnie do ruchu wskazówek zegara, zaczynając od miejsca cyfry „2” na tarczy zegarowej) płynnym, ciągłym ruchem - malowanie dużych form falistych, szlaczków 	10 minut	Osoba prowadząca		

Ćwiczenia manualne (usprawniające małe ruchy ręki, dłoni, nadgarstka, palców)

- montowanie konstrukcji z gotowych elementów (klocki)
- modelowanie (plastelina, modelina)
- nawlekanie koralików, przewlekanie sznurków przez otworki w tekturce
- zwijanie sznureczka według wzoru
- wycinanie z papieru z uwzględnieniem stopnia trudności(cięcie po linii prostej, falistej, wycinanie form geometrycznych
- naklejanki – wydzieranki
- łamanki papierowe (samoloty, łódki, czapki)
- ćwiczenia sprawnych ruchów palców i rozluźniające napięcie mięśniowe (pisanie na maszynie, gra na fortepianie, padający deszcz, strząsanie wody z palców
- stemplowanie
- malowanie pędzkiem waty po świeżo zamalowanym arkuszu papieru
- rysowanie po tacach z kaszą, pisakiem, ryżem
- wałkowanie plasteliny, masy solnej i kształtowanie liter

- wyklejanie wcześniej napisanych liter, wyrazów plasteliną
- układanie z drutu kształtów liter

Ćwiczenia graficzne (usprawniające drobne ruchy ręki ułożonej w pozycji jak przy pisaniu

- pogrubianie konturów, czyli wodzenie po wzorze figur geometrycznych, prostych szlaczków, konturów obrazków
- rysowanie wzorów po śladzie kropkowym lub kreskowym
- rysowanie za pomocą szablonów figur geometrycznych i nieskomplikowanych przedmiotów
- kopiowanie rysunków przez kalkę techniczną
- zamalowywanie kredkami małych przestrzeni
- kreskowanie – wypełnianie konturów kolorem za pomocą równoległych kresek poziomych lub pionowych
- rysowanie szlaczków literopodobnych w liniaturze w zmniejszającym się stopniowo wymiarze aż do liniatury zeszytu, według stopnia trudności: wodzenie po wzorze, kończenie rozpoczętego wzoru i odwzorowywanie

Ćwiczenia w pisaniu

- pisanie liter i wyrazów w powiększonej liniaturze
- pisanie liter, sylab i wyrazów ze zwróceniem szczególnej uwagi na prawidłowe łączenie liter
- przepisywanie

4	<ul style="list-style-type: none"> - pisanie z pamięci - uzupełnianie tekstu z lukami - pisanie wyrazów o różnej liczbie sylab - pisanie wyrazów rozpoczynających się podaną literą - pisanie ze słuchu - podpisywanie obrazków - krzyżówki - tworzenie krótkich wyrazów z długich <p><u>Ćwiczenia percepcji wzrokowej</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dobieranie par jednakowych obrazków, dobieranie par jednakowych figur geometrycznych (np. domino obrazkowe, loteryjki, dobieranki) - odtwarzanie z pamięci układów figur geometrycznych, obrazków, przedmiotów - rozpoznawanie zmian ilościowych i jakościowych w układach elementów (np. zabawa „ Co się zmieniło?”) - układanie obrazków w kolejności, w jakiej były pokazywane - układanie obrazków z części (układanki płaskie i klockowe) - dobieranie części obrazka do całości (uzupełnianki obrazkowe) - układanie figur geometrycznych z części - układanie obrazków i kompozycji z figur geometrycznych według wzoru i z pamięci - uzupełnianie niedokończonych rysunków, dorysowywanie brakujących elementów lub części - dobieranie zbiorów liczbowych w tym samym i w innym układzie (np. domino klasyczne, loteryjka „Listki” J. Magnuskiej) - wyszukiwanie podobieństw i różnic między obrazkami <p><u>Ćwiczenia funkcji słuchowych i językowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie mowy i słownictwa (np. rozumienie pojedynczych słów, zdań, słuchanie opowiadań, układanie zdań z podanymi wyrazami, wykonywanie poleceń ustnych, opowiadanie treści obrazków i historyjek obrazkowych, samodzielne wypowiedzianie się) - kształcenie ogólnej wrażliwości słuchowej (np. rozpoznawanie różnych dźwięków z otoczenia, różnicowanie natężenia dźwięków, zabawy z rytmem, wyliczanki) - ćwiczenie słuchu fonemowego (np. wyróżnianie głosek, podobieństwa i opozycje fonetyczne głosek, sylab, wyrazów, podawanie wyrazów zaczynających się ostatnią głoską poprzedniego wyrazu) - ćwiczenie analizy i syntezy słuchowej (np. podawanie liczby zdań, liczby wyrazów w zdaniu, sylab w wyrazie, porównywanie długości słów, kończenie zaczętego słowa, 	10 minut	Osoba prowadząca		
---	---	----------	------------------	--	--

5	<p>zdania, podawanie głoski, sylaby ze względu na jej lokalizację)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie pamięci słuchowej (np. powtarzanie sylab, wyrazów, zdań, nauka wierszy, fragmentów prozy, nauka dni tygodnia, nazw miesięcy, rymowanki, pamięciowe operacje rachunkowe) - ćwiczenia w tworzeniu pojęć (np. klasyfikowanie przedmiotów, dobieranie określeń do podanej nazwy rzeczy) 	10 minut	Osoba prowadząca		
	<p><u>Oddziaływanie na sferę emocjonalno-motywacyjną</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie pozytywnego obrazu własnej osoby. - Motywowanie do pracy na zajęciach terapeutycznych, na lekcji i w domu. - Pokazywanie, docenianie nawet niewielkich efektów pracy dziecka, stosowanie wzmocnień pozytywnych. - Wykorzystywanie ćwiczeń, zabaw relaksacyjnych w celu rozładowania napięć. - Zwiększanie stopnia aktywności i zaangażowania dziecka oraz twórczej postawy wobec wykonywanych zadań. 	5 minut	Osoba prowadząca		

Czynności związane z zakończeniem zadania:

- ✓ podsumowywanie przebiegu zajęć z uczniami
- ✓ przygotowanie dla uczestników zajęć dyplomów nagradzających ich pracę i postępy
- ✓ poinformowanie nauczycieli o postępach uczniów
- ✓ poinformowanie rodziców o efektach prowadzonych zajęć
- ✓ przekazanie rodzicom wskazówek do dalszej pracy w domu

Oczekiwane rezultaty (efekty):

- ✓ podniesienie poziomu graficznego pisma
- ✓ usprawnienie koordynacji ruchowej i ruchowo-wzrokowej,
- ✓ mieszczanie się w liniaturze podczas pisania
- ✓ wzrost tempa i płynności pisania
- ✓ zmniejszenie ilości występujących w czasie pisania współruchów

Ewaluacja programu:

- ✓ rozmowa z rodzicami i nauczycielami na temat postępów uczniów
- ✓ porównanie wyników testu sprawdzającego umiejętności uczniów przed rozpoczęciem zajęć korekcyjno-kompensacyjnych z wynikami testu przeprowadzonego po zakończeniu programu terapeutycznego

Literatura:

1. Czajkowska I., Herda K.: „Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w szkole” Warszawa 1998 r.
2. Bogdanowicz M.: „Metoda dobrego startu” Warszawa 1989 r.
3. Bogdanowicz M.: „Ćwiczenia grafomotoryczne Hanny Tymichowej usprawniające technikę rysowania i pisania” Gdańsk 1991r.
4. Gąsowska T., Pietrzak Z.: „Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu” Warszawa 1994r.
5. Sawa B.: „Jeżeli dziecko źle czyta i pisze” Warszawa 1994r.